

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І.К. Карпенка-Карого
Бурятський державний університет
Пермський державний університет

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СОЦІОГУМАНІТАРНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-теоретичної конференції

від 17 грудня 2009 року

*За загальною редакцією
професора П.Ю. Сауха*

Житомир
Видавництво ЖДУ імені Івана Франка
2009

УДК 316.647.5+172.3
ББК 60.524.251+60.027+60.028.13
Т 52

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол № 4 від 23 жовтня 2009 року

Редакційна колегія:

Саух П.Ю., доктор філософських наук, професор (керівник);
Герасимчук А.А., доктор філософських наук, професор;
Поліщук О.П., доктор філософських наук; професор кафедри;
Козловець М.А., кандидат філософських наук, доцент;
Ковтун Н.М., кандидат філософських наук;
Слюсар В.М., кандидат філософських наук.

Рецензенти:

Муляр В.І., доктор філософських наук, професор ЖДТУ;
Швидак О.М., доктор історичних наук, професор ЖДУ імені Івана Франка;
Староконь Є.Г., кандидат психологічних наук, доцент ЖВІ НАУ.

Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності:
Т 52 **II Міжнародна науково-теоретична конференція (17 грудня 2009 року):**
зб. матеріалів / за заг. ред. Сауха П.Ю. – Житомир: Видавничий центр
ЖДУ імені Івана Франка, 2009. – 324 с.

У матеріалах конференції розглядаються основні аспекти філософського осмислення феномена толерантності: розкривається функціонування поняття "толерантності" у філософській, соціологічній, культурологічній, релігієзнавчій, педагогічній літературі; з'ясовуються форми та механізми проявів толерантності у сферах політичної, соціальної, культурної, релігійної, етнічної, національної, екологічної буттєвості людини; осмислюється толерантність у межах міжкультурної і внутрішньо-культурної комунікації; з'ясовуються особливості функціонування толерантності в умовах полікультурності українського суспільства.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 316.647.5+172.3
ББК 60.524.251+60.027+60.028,13

© Колектив авторів, 2009

Ірина Вітюк,
асистент
(Житомирський державний
університет імені Івана Франка)

Інтегративна роль християнських свят

Сучасний світ, ввійшовши в еру глобалізації, зіткнувся з полікультурним простором, який вимагає врегулювання взаємостосунків представників різних соціальних груп, націй, держав, віросповідань тощо. У такому контексті потужним морально-правовим регулятором постає принцип толерантності. У мультинаціональних державах, до яких належить Україна, принцип толерантності впроваджено в законодавчу базу, яка гарантує свободу совісті й віросповідання, засвідчує, що церква відділена від держави.

Так само як у переважній більшості країн Європи, віруюче населення України можна поділити на три категорії: ті, що вірять і належать до релігійних організацій; ті, що вірять, але не належать; і ті, що належать, але не вірять. Віруючі християни в українському суспільстві у переважній більшості належать до так званих "формальних" християн: попри причетність до певної гілки християнства вони мало пов'язані з вірою та практикою, вони слабо інтегровані в релігійні інституції, а їх релігійний досвід має індивідуальний характер.

Незважаючи на полікультурність, Україна є християнською країною. На певних етапах розвитку національно-релігійна ідентифікація українського народу була визначальним чинником історичному процесі. Так, в часи монголо-татарських набігів християни протиставляли себе – мусульманам; під час перебування значної частини України під владою Речі Посполитої більшість українців ототожнювали себе з православним, протиставляючи полякам-католикам. Перехід же в іншу віру чи навіть конфесію (з православ'я в католицизм) вважався з морально-етичної точки зору одним із найбільших злочинів.

Одним із проявів толерантності в сучасному українському суспільстві є ставлення до релігійних (християнських) свят. Так, до переліку державних внесено такі свята як: Різдво Христове, Паска (Великдень), Трійця. З одного боку це можна трактувати як порушення положення Конституції України про те, що церква відділена держави, а з іншого такий підхід свідчить про певну десекуляризацію цих релігійних свят, демократизацію християнства. Офіційно визнані як державні, свята втрачають в певній мірі своє сакральне значення, поширюючись у нерелігійній сфері, функціонуючи лише частково як культовий елемент християнства, переважно задовольняючи нерелігійні потреби суспільства (право на відпочинок – офіційний вихідний день, спілкування з родиною, друзями тощо).

Релігійні інституції залишаються тими центрами, які формують ставлення суспільства до тієї чи іншої конфесії, засвідчують її присутність у суспільстві. Однак переважна більшість сучасних "номінативних" віруючих асоціюють культовий аспект релігії з тими джерелами духовності в їх житті, якими залишається сім'я, родинні цінності, культурні надбання власного народу. Практика надання державою вихідного дня під час релігійного свята використовується переважно з метою сімейного возз'єднання, примирення, спільної релігійно-культової діяльності, що має велике значення для зміцнення основного державного інституту – сім'ї. Також вони виступають одним із засобів подолання екзистенційного відчуження між людьми, характерного для сучасного світу. З іншого боку, таким чином відбувається зворотний процес певного "освячення" родинно-сімейних стосунків, забезпечення спадковості культурно-етнічних цінностей, що позитивно впливає на розвиток і зміцнення основного суспільного інституту – сім'ї.

